ZÁVOD

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés *5*

2. Závod bemutatása *7*

3. Örökségünk *11*

4. Eltérő karakterű településrészek Závodon 17
   Településközpont
   Történeti településrész
   Libafarok
   Szőlőhegy

5. Építészeti útmutató *21*
   Magasság
   Tetőhajlásszög
   Tetőforma
   Telepítés
   Színek
   Terepalakítás
   Kerítések
   Kertek
   Erkélyek, tornácok
   Ajtók, ablakok
   Homlokzatképzésre
   Részletek

6. Mai példák *39*

7. Utcák, terek *41*

8. Hirdetések, reklámtáblák *42*

9. Impresszum *43*

1

BEVEZETÉS

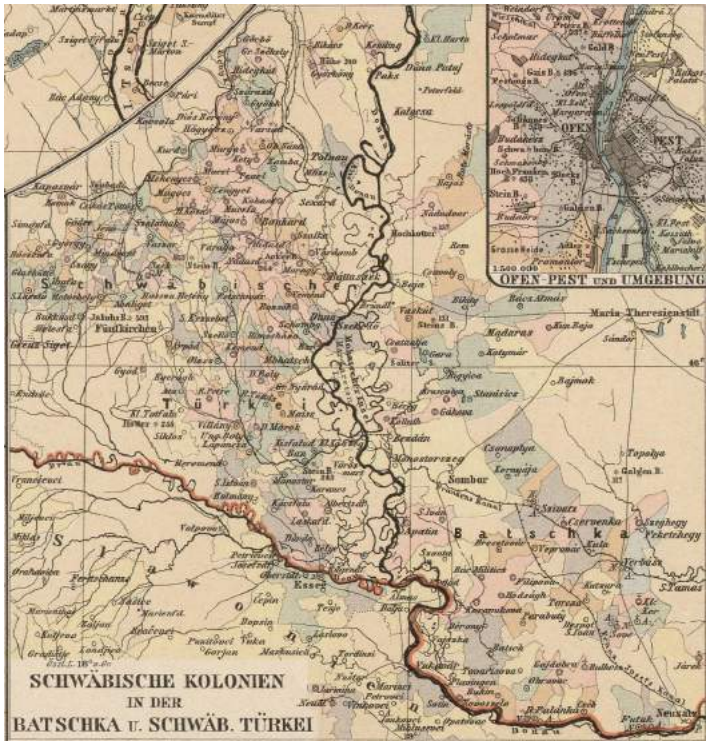

„A helyet nem szabad összetéveszteni a térrel. A tér és a hely között az a különbség, hogy a térnek száma, a helynek arca van. A tér, ha csak nem kivételes, minden esetben pontos vonalakkal határolható, területe négyzetmilliméterre kiszámítható és alakja körzővel és vonalzóval megrajzolható. A tér mindig geometriai ábra. A hely mindig festmény és rajz, és nincs belőle több, mint ez az egy. A térnek képlete, a helynek géniusza van. Mert nemcsak természet és környezet, föld, talaj, éghajlat, növényzet, vizek, hegyek és mindez együttesen. A hely nemcsak az, ahol a dolgok vannak. A hely barátságos, vagy ellenszenves, félelmetes, vagy szelíd, nyugodt vagy fenséges, és a nyelvnek alig van jelzője, amit ne lehetne a helyre alkalmazni. Két egyforma hely nincs éppúgy nincs, mint megismételhető pillanat. A helynek nemcsak fizikája, hanem metafizikája is van és nemcsak látvány, hanem géniusz. Ezért nem határozható meg, csak lerajzolható, mert nem kiszámítható, mert arc. A terek fogalmak, a helyek nevek."

Hamvas Béla: Öt géniusz

A Schwäbische Türkei Baranya és Tolna megyék töröktől lepusztított vagy ellenreformációs szándékkal kiürített vidéke. 1945-ig jelentős számban németek lakták. Nem zárt terület. A 18. sz.-ban keletkezett német települések láncolatát kezdettől számos helyen magyar és délszláv (horvát és szerb) közösségek szakították meg, több községe és mezővárosa is vegyes lakosságú volt. A Schwäbische Türkei kifejezést a 19. sz. első felében kezdték a magyarországi német nyelvben használni. Eleinte csak Alsóbaranyában lakó, a Mohácsi-, Baranyavári járások németségét jelölték vele. A II. világháborút követően nemzetközi egyezmények alapján jelentős létszámú németet telepítettek ki a Schwäbische Türkei településeiből.

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település helyeinek és tereinek bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább. Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

2

ZÁVOD BEMUTATÁSA

Závod, németül Sawed, község Tolna megye dél-nyugati részén, a Völgységben fekszik. Ma a község lélekszáma mintegy 330 fő, a lakosság körülbelül egyharmada nyugdíjas, kevés a gyermek és a fiatal családok száma. Jelenleg székelyek, németek és felvidékiek lakják a települést békés egymás mellett élésben. A lakosság nagy többsége római katolikus vallású.

A település közúton a 65-ös főútról Murga felé egy mellékúton Tevelen keresztül, vagy Zomba felől Kisdorogon keresztül közelíthető meg, illetve a Bonyhádot Kurddal összekötő alsóbbrendű útról, Kisvejkénél letérve. A tömegközlekedést választók busszal a Gemenc Volán járataival juthatnak el a községbe, vasútvonal azonban nem keresztezi a települést. A legközelebbi vasútállomásig a 15 km-re lévő Kurdra kell utazni, itt halad át ugyanis a MÁV Budapest-Dombóvár-Pécs vonala.

A környékre jellemző módon, a településre nagy hatást gyakorolt a német kultúra. A német név feltüntetése nem véletlen, a település az úgynevezett Schwäbische Türkei területén fekszik, mely hazánk legnagyobb, sokáig németek által lakott területe. A német hatás erősen rányomja bélyegét a falu kulturális, építészeti és településszerkezeti hátterére is, egyedi ízt kölcsönözve annak.

A település címerének hivatalos leírása:

„Álló, háromszögű a pajzs, kék mezejében alul kettőshalom, ennek zöld mezejében vízszintes ezüst hullámpólya. A kék mezőben a halmok völgyéből emelkedő, liliomvégű arany latin kereszt, melyre a tövéből növekvő arany szőlőinda kúszik fel egy levéllel és egy fürttel.

A címerpajzsot két oldalról egy-egy, szárán keresztbetett, hat-hat kalászból álló búzakoszorú kíséri. A címer alatt lebegő, hármas tagolású, fecskefarok-végződésű íves aranyszalagon feketével nagybetűs felirat: ZÁVOD. A településnév előtt és után egy-egy díszpont.”

Závod rövid története

A már a tizenkilencedik században elkezdett régészeti kutatások feltárták, hogy a Völgység, szinte megszakítások nélkül, 6000 éve megfelelő körülményeket biztosít az emberi élethez halban gazdag élővizeivel és kiterjedt erdeivel. Az első írásos feljegyzés az ősi településről 1231-ből maradt ránk. 1893-ban, amikor a régészeti kutatások kezdetüket vették a község területén, Závod plébánosa, a Szekszárdi Múzeum alapítója, Wosinksky Mór értékes régészeti lelőhelyre bukkant: 104, népvándorlás korabeli sírra. A sírmezőn talált leleteket a Szekszárdi Múzeumban őrzik, és folyamatosan kerülnek elő az újabb és újabb tárgyak.

A török pusztítás után először rácok telepedtek le a község területén a 17. század második felében, de ők gyorsan továbbálltak, így a terület a század végére újra kiürült. Nem sokáig állt azonban lakatlanul, ugyanis 1718-ban németek érkeztek a településre, Tolna megyében elsőként Fulda környékéről. Az új lakosság nem tétlenkedett: 1768-ra felújították a környékbeli romos templomokból a ma is látható templomot, és a település hamar egyházi központtá vált. A teljesen német lakosságú Závod dinamikusan fejlődött, ügyesen alkalmazkodva a természeti körülményekhez. A falu hamar meggazdagodott a sikeresen űzött szőlő- és gyümölcstermesztésnek, valamint állattenyésztésnek köszönhetően. Az „aranykornak” a két világháború vetett véget: a település (sok más hasonló községhez hasonlóan) népcserék, körzetesítések és kitelepítések áldozata lett.

Intézmények, szokások, személyek

Váradi Antal Értékmentő Egyesület - 2002 szeptemberében alakult. Célja a Teleház működtetése, a közösség kulturális és művelődési életének szervezése, sportolási lehetőségek bővítése, a szabadidő hasznos eltöltésének szervezése, az értékvédelem és a falu szépítése. Az Egyesületnek a képzések és tréningek szervezésén kívül fontos célkitűzése, hogy segítse a fiatalokat, munkanélkülieket, megváltozott munkaképességűeket munkához jutni. A Váradi Antal Civilházat 2008-ban korszerűsítették, hogy szebb és igényesebb környezetet tudjon biztosítani a településen megrendezett eseményeknek. A különböző községi ünnepségeken, megemlékezéseken kívül bálokat és mulatságokat is szerveznek itt.

Keresztelő Szent János temploma – a római katolikus vallású lakosság barokk temploma műemlék. A Fulda környékéről érkező német telepesek három középkori templom romjait találták meg. A lakosság gyarapodásával felvetődött egy új templom építésének gondolata. A kegyúri jogokat, akkor gyakorló Mercy d'Argentau felesége 1739-ben fogadalmat tett, amennyiben férje sértetlenül hazatér a gall háborúból, Závodon templomot és plébániaházat épít. A feleség a férj hazatérését követően hamarosan meghalt. A gróf 1763-ban Závodra utazott és ott megpillantva feleségének címerpajzsát, azonnal elkezdte a helyet az építendő templom számára kiméretni. Az új templomot 1764-ben elkezdték építeni. A kegyúri család minden anyagot biztosított, négy kőművest és négy ácsot fogadtak fel. A község az építkezést négy éven át fuvaros és gyalogrobottal segítette. A templom teljes elkészültét a kegyúr sem érhette meg, 1767. január 22-én meghalt. A templomberendezés kiemelkedően szép és gazdag, előre egyeztetett időpontokban megtekinthető. Az épület külső felújításon esett át, remélhetőleg a belső felújítás sem várat sokat magára. A templom elé - feltehetően a 18. században- két szobrot állítottak. Szent Vendel, a pásztorok és nyájaik védőszentjének szobrát német telepes öltözetben, és Szent Notburga szobrát, szintén korabeli falusi viseletben ábrázolták. Az előzőt Johannes Ponert és Valentin Pez állíttatták, majd 1925-ben restaurálták. Szent Notburga idővel tönkrement szobra helyére ugyanabban az évben pirogránitból készítettek egy újabbat a pécsi Zsolnay gyárban. Költségeit a helyi Link család vállalta. 1974-75-ben renoválták utoljára.

Nepomuki Szent János Szobor - a helybeli patak mentén állították fel Nepomuki Szent János kvalitásos barokk, festett kő szobrát. Az emlék a szent kanonizálást (1729) követően minden bizonnyal még a 18. század első felében készülhetett, valószínűleg kegyúri szándékból. 2006-ban a települési Önkormányzat restauráltatta.

Szent Flórián Szobor - chronostikonnal feliratozott, színesre festett szobrát (műemlék) 1783-ban a település központjában az iskola előtt állította a község. Ez utóbbit - mivel egy teherautó feldöntötte - restaurálást követően 1983-ban az út túloldalára áthelyezték.
Rajta a felirat: "Szent Flóriánnak, a tűzvészektől oltalmazó patrónusnak kegyességüktől indíttatva állították, a helybeli lakosok 1783."

Szent Donát szobor - ugyancsak a závodi közösség adományaiból készült 1747-51 között. Felállításához a hagyomány szerint az akkor Závodon szolgálatot teljesítő ágostonrendi szerzetes-plébános, Donatus Wollnhofer is hozzájárult. Az időjárás viszontagságai ellen remélt oltalom jegyében, először a szőlőhegyre vezető út mentén állították fel. A jellegzetesen megformált homokkő szobor később megrongálódott, ezért a templom felé vezető út mentén állították fel. 1996-ban restaurálták, majd a templom melletti milleniumi emlékparkban végleges helyére, egy oszlopra (eredeti oszlopára) állították.

Az Antonius (ma Kossuth Lajos) utca végén egy lakóház elkerített telkén még eredeti formájában látható, hengeres homokkő oszlop fejezetén Páduai Szent Antal festett barokk szobra.

Az egykori Vordegasse (ma Székely utca) egyik háznak kertjében ugyancsak egy oszlopon áll a Szeplőtelen Fogantatás homokkőből faragott szobra, amely a Szeifert család költségén keresztül a 18.-19. század fordulóján.

Feszület - az út menti keresztek némelyike határjelző volt egykor. Ilyen kereszt a Vorder (ma Székely) utca végén álló feszület. A keresztek többségét generációkon át ugyanazok a családok gondozták. Az ún. Balster-keresztet a kitelepítésig a Karl család, a Gundrum malom melletti keresztet a Váradi család emeltette és gondozta. Fakereszteket is állítottak a Mucsi felé vezető útra, valamint Hőgyész és Döbrököz irányába a falu végén.

Kálváriadomb - a falu fölé magasodó Kálváriahegyen, 1737-ben Anton Jakab Vogl plébános idején állították a kálváriakápolnát és a 14 stációt.

Stációk - ennek tematikai kánonja a Fulda és Rajna menti középkori kálváriákkal azonosnak mondható. A keresztcsoport a nádasdi Hernesz kőfaragó munkája. A závodi kálváriakápolna - a későbbi homlokzati átalakítások ellenére - alaprajzában, külső és belső térkiképzésében régiónkban egyedülállóan őrizte meg a szentföldi Szentsír-templom kápolnáinak hagyományát. A závodi kálváriakápolna nemcsak egyházmegyénkben, hanem a Dél-Dunántúlon is egyedülálló kápolnatípus.

Papdi kápolna - több település által látogatott búcsújáróhely volt az egykori Papd falu helyén épített kis kápolna, a szomszédos települések közös miséket tartottak a helyszínen. Az erdei tisztáson álló kápolna ma is látogatható, kirándulások kedvelt célja.

Utcai kápolnák - závodon négy, úgynevezett Strass-Kapelle vagy más néven Frohnleichmann-Kapelle található. Ezeket az úrnapi körmeneti célokat szolgáló kápolnákat az alapító családok és leszármazottaik gondozták. A község belterületén áll Szent Anna kápolnája. A hozzá fűződő hagyomány minden bizonnyal korábbi, mint a fenti emlékeké. a kápolnát a generációkon át a Lusz család gondozta. Az emlékezet megőrizte, hogy a Szent Annát ábrázoló olajfestmény mellett látható volt egykor a "Hét aluvó Szent" képe, melyek tiszteletéről Magyarországon csak elvétve találunk adatokat.

3

ÖRÖKSÉGÜNK

Závod természeti adottságai, különböző nemzetiségű lakóinak együtt élése adja azt az identitást, ami épületei, közterületei szintjén is kifejeződik. Történelmének sokszínűségét a közigazgatási területén belül található 16 régészeti támasztja alá.

A település három országos védelem alatt álló építménye a már bemutatott Szent Flórián szobor, az egykori római katolikus templom, mely ma lakóházként funkcionál, és a római katolikus templom, mely Závod egyik legmeghatározóbb településképét meghatározó eleme a domb tetején.

A számos helyi védettségű építmény ma is jelentősen befolyásolják Závod arculatát. A 2017 őszén tartott szemrevételezés, majd a november elején tartott lakossági közmeghallgatás során megállapítottuk, hogy ezek mindenki számára pozitívan befolyásolják identitását, felidézi történelmét, ezért védelmük fenntartása továbbra is javasolt.

ÁTALAKULÓ / ÚJ TELEPÜLÉSRÉSZ
TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ
BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

VÉDETT UTCAKÉP / HOMLOKZAT
VÉDETT ÉPÜLET / ÉPÍTMÉNY

Az épületállomány a 18-19. században és a II. világháború között szinte teljesen kicserélődött. Az ekkori lakófunkciót betöltő egytraktusos, széles ganggal, sok lakószobával rendelkező, az utcára merőlegesen, helyenként azzal párhuzamosan tájolt parasztházak többnyire vakoltak, hódfarkú cseréppel fedettek.

A díszes oromzat rendkívül erős karaktert mutat a településen, hiszen a két szellőzőablak, a köztük feltüntetett építési vagy inkább felújítási év, az ezeket keretező díszítés gyakori ornamentum. Ugyanilyen erős a homlokzaton megjelenő tisztaszoba két, gyakran zsalugáterrel árnyékolt ablaka, valamint a tornác bejárata és annak fa oszlopsora.

Értékes állományt képez még a gazdasági épületek gazdagon díszített téglaarchitektúrája.

Az utcaképet sok helyen vállmagasságú, oszlopokkal tagolt falazott tömör téglakerítés jellemzi.

Závod kulturális életéhez hozzájárulnak a szobrok, keresztek és egyéb szakrális jelképek. Ez annak köszönhető, hogy a keresztény ember szent térben és időben élt. A napi ritmusát az imák és a harangzúgások, az egész évet pedig az egyházi ünnepek osztották szakrális ciklusokká. Lakóhelyének pedig térbeli szakrális hierarchiája volt, amit a templom, a Szentháromság, a kápolnák, a kálvária és a szentek szobrai határoztak meg. Jeles ünnepeken, körmenetek alkalmával pedig külön is felkeresték ezeket a szent jeleket, és meghatározott szertartás keretében megerősítették a velük való kapcsolatot. A települések szakrális központja természetesen maga a templom volt. Ugyanakkor a templom kiszakadt a világi forgatagból, ennek okán a katolikus népességű települések útjain még ma is föltűnnek azok a kisebb-nagyobb építmények, amelyeket valaha vallási kegyeletből állíttattak Isten dicsőségére. A szakrális kisemlékek a vallási jellegen túl fontos tájékozódási pontot jelentettek felekezeti hovatartozástól függetlenül mindenki számára, amelyek nem tartoznak a hivatalos műemlékvédelem érdeklődési körébe, de szervesen hozzátartoznak a település képéhez, részét képezik a helyi hagyománynak. A település mindhárom országos védettségű építménye szakrális jellegű, de ezeken kívül további helyi védett alkotásokat is fellelhetünk Závod határain belül.

LENG
TABÓD 13KM.

A település vezetése már a '80-as években felismerte a sajátos építészeti jegyeket megőrző értékek jelentőségét, melynek következtében összefogással újult meg a kálváriadomb, körmeneti kápolna, valamint néhány faluképi jelentőségű lakóház utcai díszítése, utcafronti kerítése. Ezek további védelmét a 2002-től létező rendelet és az évenként megpályázható helyi támogatás biztosítja. Előbbi mellékletében mintegy 70 védett pont szerepel. Az elvégzett munkáért Závod község 2004-ben Podmaniczky-díjat kapott.

Závodon járva olyan építészeti különlegességekre is bukkanhatunk, mint a Rákóczi utca 133. szám alatt álló fachwerk épület, mely még a település teljes átépítése előtti időszakból maradt fenn. Fachwerk szerkezete, zsalugáteres nyílászárói védett értéket képvisel.

„Külön sorokat érdemel egy valódi ritkaság megmentése: korabeli fachwerk lakóház rekonstrukciója zajlott 2014 őszétől. A ház valaha a szomszédos Lengyelben állt. Régóta lakatlan volt, tulajdonosa 2000. nyarán bontásra ítélte. A ház építője nem ismert […], de annyi bizonyos, hogy németajkú földműves család építette. Az építés dátuma vélhetően az 1700-as éves második fele. Az eredeti háromosztatú házat többször is átalakították, egy szobával bővítették. Egy tűzeset után az egész tetőszerkezetet újjáépítették, nagyobb nyílászárókat építettek be, és belső vályogtégla falat húztak a jobb hőtartás miatt. Csak a bontás során derült ki, hogy a ház falazata fachwerk szerkezetű. Ekkor gyors döntés született arról, hogy a ház vázszerkezetének használható részeit megmentik. […] Az alapozás hagyományos módon tégla alapfallal készült, a lábazat hézagolt homokkőből épült. Ezt követte a falváz felállítása. Az épületszerkezethez bontott anyagokat (helyi homokkő, égetett tégla, vályogtégla, bontott cserép) használtak fel, a falváz nagy részét pedig az eredeti, korabeli fachwerk váz alkotja. A gerendaközök kifalazása sárba rakott vályogtéglával történt. […] A főhomlokzatra a településen fellelt mellszorító gerenda került beépítésre, melynek vésett felirata tartalmazza a házigazda (Nicolaus Wehner) és felesége (Margaretha) nevét, az építés évszámát (1772), valamint egy latin szöveget: Gloria In Excelsis Deo, azaz Dicsőség az Istennek.” [1]

4

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

TELEPÜLÉSKÖZPONT

A település központja a Závodi-patak két oldalán terül el, ahol az évszázadok alatt kialakult oldalhatáron álló beépítést kell alkalmaznunk. Javasolt az utcára merőleges tetőgerinc és a közvetlen környezetben jellemző tetőhajlásszög alkalmazása, ami 40-45 fok közötti. Azért is érdemes ilyen tetőt alkalmazni, mert így nem árnyékoljuk le a saját és szomszédunk kertjét, illetve gazdaságosan kihasználható geometriájú tetőtér alakul ki, továbbá a napsütötte tetőfelületre esetlegesen épített napelemek a lehető leghatékonyabban tudnak működni. A településkép egységességét őrizni segít, ha a ház oromzattal fordul az utca felé, és nem kontyolt tetővel. Utcával párhuzamos gerincű utcai szárnyat csak ott ajánlott alkalmazni, ahol az már a leendő épület környezetében kialakult. A tervezéskor ügyeljünk arra, hogy az épület funkciója, kialakítása, valamint az épület előtti közterület reflektáljon a középületekre és a patakra, mely a terület legmeghatározóbb természeti eleme.
A kertes házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló. A telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban, azzal együtt tervezve alakulnak ki, s igazodnak a szomszédos telken álló gazdasági épületekhez. Ugyanez igaz a kerítésekre is. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő térelválasztót tervezni, építeni. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai kerítés kerülendő. Az oldalsó és hátsó határok rejtettebbek, mégis érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat. A nyitottabb, átlátszóbb kerítés nem csak a jószomszédi kapcsolatokat segíti, de naposabb, levegősebb lesz a kertünk. Lehetőségeinkhez mérten alkalmazzunk nagy ablakfelületeket. A világos, jól szellőztethető lakás egészséges és jó hangulatú. A fedett terasz, gang itt is segítségünkre van: nyáron árnyékol, télen viszont beengedi a laposabban érkező napsugarakat. Tetőtérbeépítés alkalmazása esetén fokozottan ügyeljünk a tetőfelületeink megfelelő hőszigetelésére, ablakaink fokozott árnyékolására. A leghatékonyabb napvédelmet lombos fáinktól várhatjuk, okos telepítéssel nem csak hangulatos lesz a kertünk, de megvédjük falainkat, ablakainkat, tetőfelületünket a nyári túlmelegedéstől. A településközponti területet építészeti örökség védelmére javasolt területként szükséges kezelni.

RAATZESTADT

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

A történeti karakter a településközpont körüli részére jellemző, mely leginkább a Kossuth Lajos utcától északra, és az Új utcától délre, a Dózsa György utcában található. Ezen a részen is jellemzően oldalhatáron álló beépítést kell alkalmaznunk. Az egységes utcakép megőrzésének érdekében az épület elhelyezése előkert kialakítása nélkül történjen. A tető hajlásszögének a parasztházakra jellemző 40-45 fok közöttit érdemes választani, így gazdaságosan kihasználható geometriájú tetőtér alakul ki, valamit a napsütötte tetőfelületre épített napelemek a lehető leghatékonyabban tudnak működni. A kertes házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló. A telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban alakulnak ki. Ennek okán érdemes a lakóépület folytatásában elhelyezni azt, oldalhatáron, utcára merőleges tetőgerinccel. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai térlehatároló kerülendő. Az oldalsó és hátsó kerítések ugyan kevésbé hangsúlyosak, érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat. A nyitottabb, átlátszóbb kerítés nem csak a jószomszédi kapcsolatokat segíti, de naposabb, levegősebb lesz a kertünk és szabadon élvezhetjük a závodi völgységi táj egybefüggő látványát. Az oldalhatáron álló beépítés előnye, hogy a szélesebb belső udvar felé nagyméretű nyílásokat helyezhetünk el, így ha belső tereinket kitárjuk a kert felé, akkor úgy érezhetjük, hogy a kert is a lakás része. Lehetőségeinkhez mérten alkalmazzunk nagy ablakfelületeket. A világos, jól szellőztethető lakás egészséges és jó hangulatú. A fedett terasz itt is segítségünkre van: nyáron árnyékolja a tűző napot, télen viszont beengedi a laposabban érkező napsugarakat. Tetőtérbeépítés alkalmazása esetén fokozottan ügyeljünk a tetőfelületeink megfelelő hőszigetelésére, ablakaink fokozott árnyékolására. A leghatékonyabb napvédelmet lombos fáinktól várhatjuk, okos telepítéssel nem csak hangulatos lesz a kertünk, de megvédjük falainkat, ablakainkat, tetőfelületünket a nyári túlmelegedéstől.

132

LIBAFAROK

A település ezen részén a présházak határozzák meg az építészeti karaktert. A Petőfi utca északi oldalának képét ezek alkotják, míg a déli oldalán lakóházak sorakoznak. Utóbbi esetében oldalhatáron álló beépítést kell alkalmaznunk. Az egységes utcakép megőrzésének érdekében az épület elhelyezése előkert kialakítása nélkül történjen. A tető hajlásszögének 40-45 fok közöttit érdemes választani. Így gazdaságosan kihasználható geometriájú tetőtér alakul ki, valamit a napsütötte tetőfelületre épített napelemek a lehető leghatékonyabban tudnak működni. A kertes házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló. A telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban alakulnak ki. Ennek okán érdemes a lakóépület folytatásában elhelyezni azt, oldalhatáron, utcára merőleges tetőgerinccel. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai térlehatároló kerülendő. Az oldalsó és hátsó kerítések ugyan kevésbé hangsúlyosak, érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat. A nyitottabb, átlátszóbb kerítés nem csak a jószomszédi kapcsolatokat segíti, de naposabb, levegősebb lesz a kertünk és szabadon élvezhetjük a závodi völgységi táj egybefüggő látványát. Az oldalhatáron álló beépítés előnye, hogy a szélesebb belső udvar felé nagyméretű nyílásokat helyezhetünk el, így ha belső tereinket kitárjuk a kert felé, akkor úgy érezhetjük, hogy a kert is a lakás része. Lehetőségeinkhez mérten alkalmazzunk nagy ablakfelületeket. A világos, jól szellőztethető lakás egészséges és jó hangulatú. A fedett terasz itt is segítségünkre van: nyáron árnyékolja a tűző napot, télen viszont beengedi a laposabban érkező napsugarakat. Tetőtérbeépítés alkalmazása esetén fokozottan ügyeljünk a tetőfelületeink megfelelő hőszigetelésére, ablakaink fokozott árnyékolására. A leghatékonyabb napvédelmet lombos fáinktól várhatjuk, okos telepítéssel nem csak hangulatos lesz a kertünk, de megvédjük falainkat, ablakainkat, tetőfelületünket a nyári túlmelegedéstől.

SZŐLŐHEGY

A település ez a szűken értelmezett része még beépítetlen terület, de a Székely utca végén megjelenő újépítésű épületek Závod karakterét kívánják frissíteni, fiatalítani, így a szőlőhegyi rész ennek a továbbörökítését kívánja biztosítani. Itt a korábbiaktól eltérően szabadonálló beépítést kell alkalmaznunk. Az egységes utcakép kialakításának érdekében az épület elhelyezése előkert kialakításával történjen, a meglévő épületekhez igazodva. A tető hajlásszögének 35-40 fok közöttit érdemes választani. Így gazdaságosan kihasználható geometriájú tetőtér alakul ki, valamit a napsütötte tetőfelületre épített napelemek hatékonyabban tudnak működni. A kertes házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló. A telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban alakulnak ki. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai térlehatároló kerülendő. Az oldalsó és hátsó kerítések ugyan kevésbé hangsúlyosak, érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat. A nyitottabb, átlátszóbb kerítés nem csak a jószomszédi kapcsolatokat segíti, de naposabb, levegősebb lesz a kertünk és szabadon élvezhetjük a závodi völgységi táj egybefüggő látványát. Az oldalhatáron álló beépítés előnye, hogy a szélesebb belső udvar felé nagyméretű nyílásokat helyezhetünk el, így ha belső tereinket kitárjuk a kert felé, akkor úgy érezhetjük, hogy a kert is a lakás része. Lehetőségeinkhez mérten alkalmazzunk nagy ablakfelületeket. A világos, jól szellőztethető lakás egészséges és jó hangulatú. A fedett terasz itt is segítségünkre van: nyáron árnyékolja a tűző napot, télen viszont beengedi a laposabban érkező napsugarakat. Tetőtérbeépítés alkalmazása esetén fokozottan ügyeljünk a tetőfelületeink megfelelő hőszigetelésére, ablakaink fokozott árnyékolására. A leghatékonyabb napvédelmet lombos fáinktól várhatjuk, okos telepítéssel nem csak hangulatos lesz a kertünk, de megvédjük falainkat, ablakainkat, tetőfelületünket a nyári túlmelegedéstől.

5

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ | TELEPÜLÉSKÖZPONT

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértenek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant. A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

MAGASSÁG

Závod központi részén az ingatlanok magassága közel azonos. A történeti területen földszintes épületek találhatóak. A meglévő lakóházak közé épülő új ingatlanokat hasonló magassággal kell tervezni, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek Závod jellemző utcaképébe.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Závod központi településrészén a házak tetőhajlásszöge közel azonos, jellemzően 40-45 fok körüli. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a település utcaképébe.

TETŐFORMA

A településrészen lévő épületek tetőformája egyszerű, általában kontyolás nélküli nyeregtető. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével kell ehhez illeszkedni. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló utcakép, úgy oda nem javasolt tördelt tetőformájú épület tervezése, hanem a szomszédokhoz hasonló tömegű és tetőformájú ház.

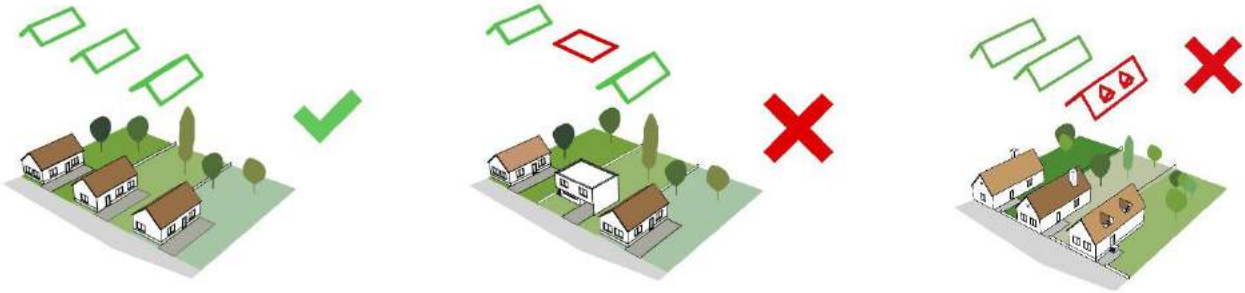

TELEPÍTÉS

Závod szinte teljes területén oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges épület jellemző, előkert kialakítása nélkül, ezért a nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott ház építése nem javasolt. A házakhoz közvetlenül kapcsolódó a gazdasági épület az utcára merőleges, míg a külön álló utcával párhuzamos tetőgerincű legyen, mely előtt alacsony növényzet, -mögött kert kialakítása javasolt, a jelenlegi településképhez, szomszédos épületekhez illeszkedően.

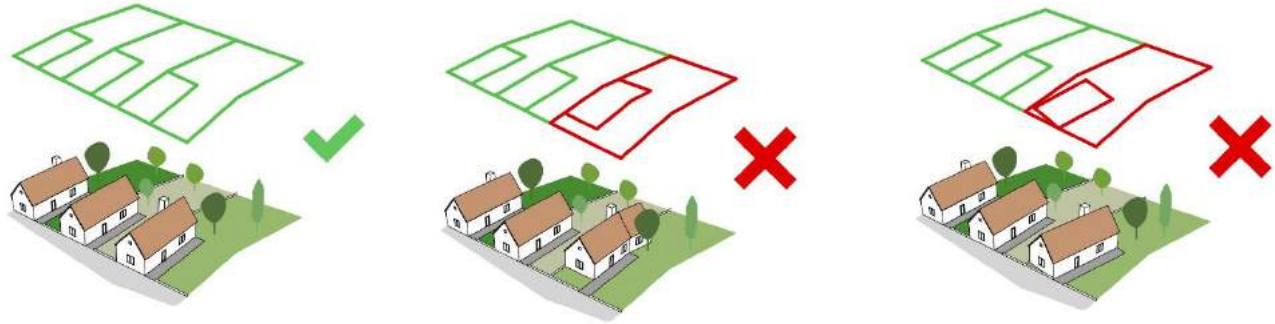

TEREPALAKÍTÁS

Závod lejtős területen fekszik. Központi része a Závodi-patak mentén terül el, ezért az új ingatlanok építésénél enyhén lejtős telekre kell számítani. Nem elfogadható az épület földbevájása, mert az így kialakuló mélyedésben az esővíz összegyűlik, a kert rosszul használható, az épület megközelíthetősége is nehézkes. Ugyanezen okokból nem elfogadható az épület teljes kiemelése sem, mivel így a ház feltűnő platóra kerül, kiemelkedve a szomszédai közül. Jó megoldás a terepalakításnál a ház terepre illesztése, jelentős földmozgatás nélkül. A házak előtti közterület segítse elő a közösségi használatot, esztétikus és csak a szükséges elemek használata javasolt

KERÍTÉSEK

Kerítések terén is beszélhetünk hagyományosan alkalmazott anyagokról vagy formákról - Závod esetében ezek a tégla és fa, illetve fém kerítésnek, melyek mögött növényzet teszi sejtelmessé az udvari látványt. A kerítések kialakítása során bátran dolgozzunk a lakóépületünknél is alkalmazott anyagokkal, színekkel: így méginkább harmonikusabb, egységesebb hatást érhetünk el. A kertkapu kialakításakor hangsúlyozzuk a belépés helyét, de kerüljük a túlzottan hivalkodó bejárati kialakítást.

Závod egészén az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak.

SZÍNEK

Závod központi épületeinek szín- és anyaghasználata igen változatos, mégis némi egymáshoz való illeszkedés fedezhető fel. A házak többsége fehér árnyalatú vagy téglaarchitektúrájú homlokzattal rendelkezik. A vakolt épületek lábazata ettől sötétebb, gyakran vöröses-barnás, esetleg szürkés színűek.

Závod ezen részén a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott, törtfehér esetleg egyéb pasztellszínek alkalmazásával. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, mint például rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

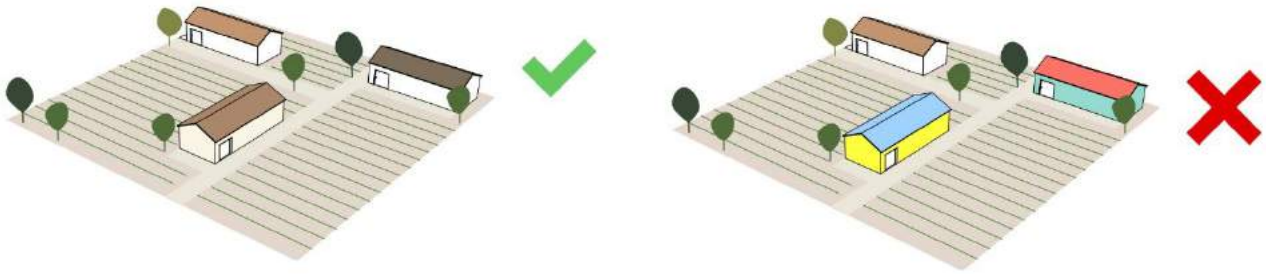

KERTEK

A településközponti részen kifejezetten fontos, hogy az épületek harmonikusan illeszkedjenek a tájba. A megfelelő telepítésen és terepalakításon túl ügyeljünk arra, hogy lehetőség szerint megfelelő természetes hátteret, környezetet adjunk az épületnek. Így otthonunk olyan lesz, mintha már rég ott állna, emellett a kertben és az épületben tartózkodás is kellemesebbé válik. A tájba illesztett épület nem hivalkodik, hasznosítja a fák szélvédelmét, árnyékolását is. A kert legyen bensőséges kialakítású. Vonzóbb a látvány, ha nem tárul fel pőrén az épület és a kert minden részlete. Az épületet részlegesen takarjuk növényekkel, amelyek kiemelik annak szépségét, kontrasztosabbá téve az emberi alkotást.

Az épület tájba illesztését a megfelelő építési hely megválasztása mellett nagyban segíthetjük a meglévő növényzet megtartásával. A telek rendezésekor tartsunk, védjünk meg annyi növényt, amennyit lehet! A csupasz telekre telepített növények csak sok év után nyújtanak kedvező látványt, barátságos környezetet. Egy megmentett fa alá épített télikertnél például nem kell éveket várni, mire használhatóvá válik ez az átmeneti tér, mivel a fa hűs árnyékot vet rá, télen viszont átengedi a melengető napsugarakat.

A kert használatát, „helyiségeit" is ugyanúgy meg kell tervezni, akár az épületét. Az újonnan kialakított építési telkeken a tervezés különösen fontos. Lehetőség szerint terveztessük meg kertünket szakemberrel. A kert tervezését az épülettervezéssel egy időben kezdjük meg, hogy az ideális megoldást megtalálhassuk. Így a kert és az épület egy egységes látványt és életteret fog biztosítani számunkra. A kert funkciói kapcsolódjanak az épületrészekhez. Vegyük figyelembe azonban, hogy a kertben minden tevékenységhez nagyobb teret igénylünk, ne zsúfoljuk tele funkciókkal. A volt zártkerti és majorsági területeken törekedjünk az egykori használat megidézésére. Ha módunk és kedvünk van hozzá, alakítsunk ki haszonkertet, ahol gyümölcsöt, zöldséget is termeszthetünk.

A garázst lehetőleg az épületben alakítsuk ki, hogy több hely maradjon a kertben, és ne terhelje a táj látványát egy újabb építmény. Az oldalkertben pergola kialakításával oldhatjuk meg az autó elhelyezését. Anyaga fém vagy favázas legyen. Kerüljük a túlzottan hangsúlyos, nehéz szerkezeti kialakítást. Alkalmazásukkal könnyebbé válik a falak karbantartása. Kialakításuk harmonizáljon az épület színeivel, formavilágával.

Lehetőleg könnyen felújítható, vízáteresztő burkolatot alkalmazzunk, így elkerüljük a tócsák kialakulását, és könnyebben életben tarthatjuk növényeinket. A kevéssé használt részeken dekoratív, régi téglából járófelületet és azzal megegyező anyagú szegélyeket alakíthatunk ki

ERKÉLYEK, GANGOK

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos gang. Kialakítására, elhelyezkedésére is számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges. A gang az a folyosószerű, fedett, félig nyitott tér, mely átmenetet képez a kert és a ház között. Nyáron kiválóan árnyékol, télen viszont megfelelő tájolás mellett nem állja útját az alacsonyan sütő napsugaraknak. Véd az esőtől, hótól, forróságtól. A régi závodi házak széles, oszlopos gangjai szép, követendő példák.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. Závod központi házain, valamint régi középületein fából készült, osztott ablakokat, ajtókat használnak, gyakran fa zsalugáterekkel. Leginkább elterjedt a pácolt natúr fa, esetleg barna színek alkalmazása. Az épületek ablakai inkább álló arányúak. A jellegzetes formájú oromzati padlásablak használata a mai épületeknek is esztétikus megjelenést biztosít.

A gangok bejáratánál elterjedt az osztott, színes síküvegekből kialakított felső bevilágító. Javasolt ezek átültetése az újonnan készült építészeti tervekbe.

Új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, de fa mintázatú, vagy fegyverzetű, víztiszta síküvegezésű, osztott ablakok beépítése javasolt. Utcai homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugátert kialakítani, illetve redőnyszekrény csak beépített, rejtett kivitelben létesíthető, a nyílászáróval megegyező színben. A nyílászárók javasolt színe világos és középbarna, olivazöld, vagy ezek szürkével tört árnyalata. Védett épületek esetén ettől el lehet térni, annak eredeti színét megőrizni.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A régiek még tudták, hogy az utcai homlokzat az épület arca, ezért nagyon fontos, hogy mi az az arc, amit megjelenítünk. Kialakításakor törekedni kell a hagyományos egyensúlyok megtartására, a kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására. A történeti településrészeken kerülendő az utca felé a garázskapuval fordulni, javasolt inkább a garázsokba oldalról, a telken belül behajtani. Ha ezt a telek szélessége nem engedi meg, akkor a tömegalakítást érdemes úgy kivitelezni, hogy ne a garázskapu kapja a fő hangsúlyt a homlokzaton, melyen természetes (pl. fa) anyaghasználattal, minimális boltív alkalmazásával enyhíthetünk az erőteljes ipari megjelenésen. A természetes anyagok - a kő, tégla, vakolt felületek, faburkolat - részesítendők előnyben. A magastető héjalása sötétebb vagy világosabb árnyalatú agyagcserép, vagy ahhoz hasonló színű betoncserép lehet.

RÉSZLETEK

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket, büszkévé teszik lakóit. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány részlet ilyen minőségben elkészítve díszítőelemként is működik, további öncélú díszítés már nem kívánkozik az épületre. Érdekes plasztikai hatás érhető el a szerkezet síkváltásaival, melyre a fa burkolat alkalmas. Az egyszerű lelambériázott, strukturálatlan felületek ugyanakkor unalmasak, végső esetben silánynak is hathatnak.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ | TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

MAGASSÁG

Závod történeti településrészén a lakóházak magassága közel azonos, illeszkednek a központi régi épületekhez. Itt is földszintes épületek találhatóak. A meglévő lakóházak közé épülő új ingatlanokat hasonló magassággal kell tervezni, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek Závod jellemző utcaképébe.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Závod történeti településrészén a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos, jellemzően 40-45 fok körüli. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Závod utcaképeibe.

TETŐFORMA

A településrészen lévő családi házak tetőformája egyszerű, általában kontyolás nélküli nyeregtető. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével kell ehhez illeszkedni. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló utcakép, úgy oda nem javasolt tördelt tetőformájú épület tervezése, hanem a szomszédokhoz hasonló tömegű és tetőformájú ház.

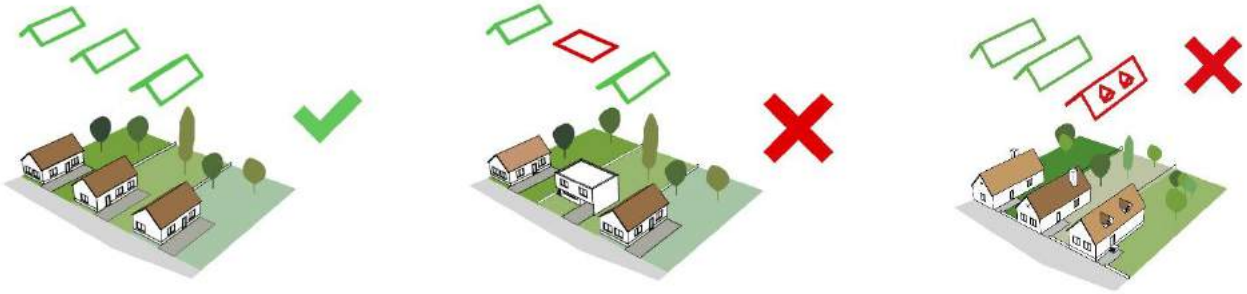

TELEPÍTÉS

Závod szinte teljes területén oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges családi ház jellemző, előkert megtartásával, ezért az indokolatlanul nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A házakhoz közvetlenül kapcsolódó a gazdasági épület annak folytatásában legyen elhelyezve, utcára merőleges tetőgerinccel, a jelenlegi településképhez illeszkedően kialakítva.

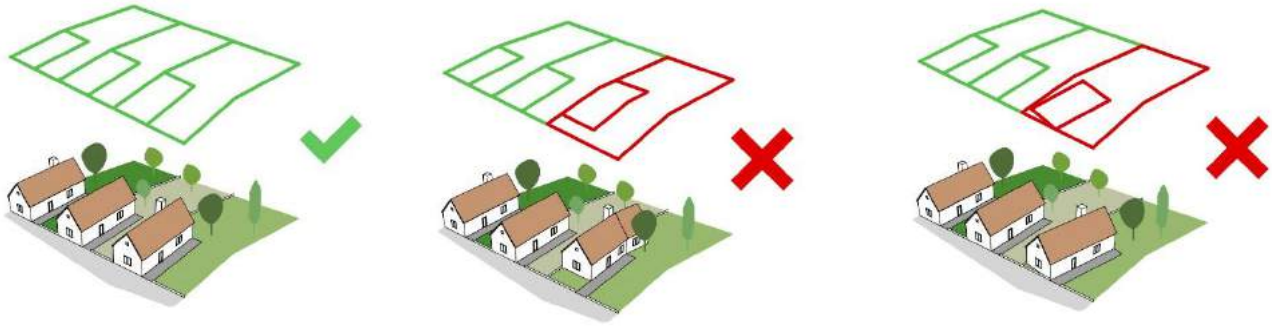

TEREPALAKÍTÁS

Závod történeti településrészei lejtős területen fekszenek, ezért a családi házak építésénél lejtős telekre kell számítani. Nem elfogadható az épület földbevájása, mert az így kialakuló mélyedésben az esővíz összegyűlik, a kert rosszul használható, az épület megközelíthetősége is nehézkes. Ugyanezen okokból nem elfogadható az épület teljes kiemelése sem, mivel így a ház feltűnő platóra kerül, kiemelkedve a szomszédai közül.
Jó megoldás a terepalakításnál a ház részleges bevágása, hiszen az így kitermelt földdel kevés mozgatással feltölthető a telek egyenesre. Kiváló, ha a ház a terepbe illeszkedve épül, minimális földmunkával.

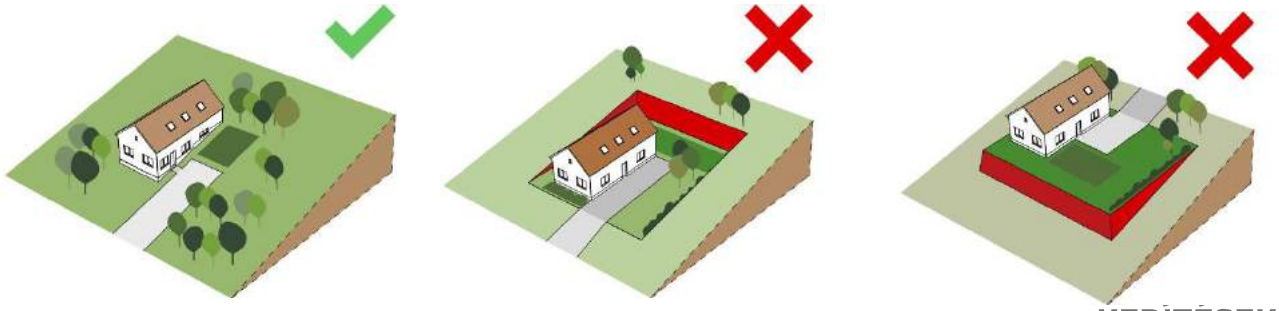

KERÍTÉSEK

Kerítések terén is beszélhetünk hagyományosan alkalmazott anyagokról vagy formákról, ami Závod esetében a tégla és fa, illetve kerítések kombináció. A kerítések kialakítása során bátran dolgozzunk a lakóépületünknél is alkalmazott anyagokkal, színekkel: így méginkább harmonikusabb, egységesebb hatást érhetünk el. A kertkapu kialakításakor hangsúlyozzuk a belépés helyét, de kerüljük a túlzottan hivalkodó bejárati kialakítást.

Závod egészén az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak. Barátságosabbá teszük a fém kerítések látványát, ha a kerítés mögött laza növényzetet helyezünk el.

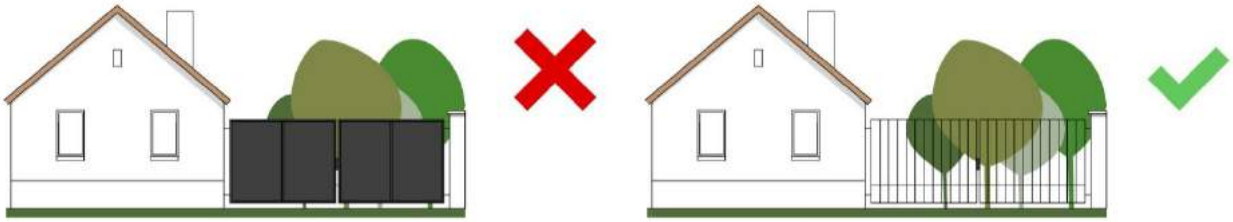

SZÍNEK

Závod történeti épületeinek szín- és anyaghasználata igen változatos, mégis némi egymáshoz való illeszkedés fedezhető fel. A lakóházak többsége a törtfehér, sárgás, esetleg téglaarchitektúrájú homlokzattal rendelkezik. A lábazat színe sötétebb, gyakran vöröses-barnás, esetleg terméskővel vagy téglával burkolt, míg a vakolatdíszek kontrasztosak. A gazdasági épületek többsége vakolatlan nyerstégla felületű, vagy színesre meszelt, színes nyílás-keretezésekkel.

Závod egészén a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott, törtfehér vagy pasztell színek alkalmazásával. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, mint például rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

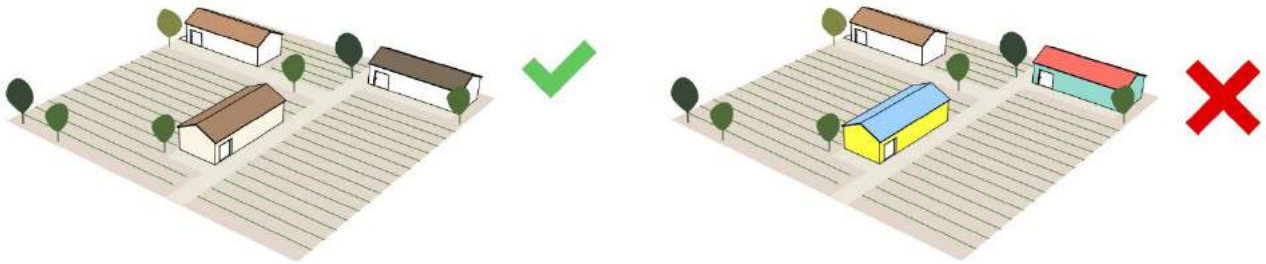

KERTEK

A történeti településrészen is fontos, hogy az épületek harmonikusan illeszkedjenek a tájba. A megfelelő telepítésen és terepalakításon túl ügyeljünk arra, hogy lehetőség szerint megfelelő természetes hátteret, környezetet adjunk az épületnek. Így otthonunk olyan lesz, mintha már rég ott állna, emellett a kertben és az épületben tartózkodás is kellemesebbé válik. A tájba illesztett épület nem hivalkodik, hasznosítja a fák szélvédelmét, árnyékolását is. A kert legyen bensőséges kialakítású. Vonzóbb a látvány, ha nem tárul fel pőrén az épület és a kert minden részlete. Az épületet részlegesen takarjuk növényekkel, amelyek kiemelik annak szépségét, kontrasztosabbá téve az emberi alkotást.

Az épület tájba illesztését a megfelelő építési hely megválasztása mellett nagyban segíthetjük a meglévő növényzet megtartásával. A telek rendezésekor tartsunk, védjünk meg annyi növényt, amennyit lehet! A csupasz telekre telepített növények csak sok év után nyújtanak kedvező látványt, barátságos környezetet. Egy megmentett fa alá épített télikertnél például nem kell éveket várni, mire használhatóvá válik ez az átmeneti tér, mivel a fa hűs árnyékot vet rá, télen viszont átengedi a melengető napsugarakat.

A kert használatát, „helyiségeit" is ugyanúgy meg kell tervezni, akár az épületét. Az újonnan kialakított építési telkeken a tervezés különösen fontos. Lehetőség szerint terveztessük meg kertünket szakemberrel. A kert tervezését az épülettervezéssel egy időben kezdjük meg, hogy az ideális megoldást megtalálhassuk. Így a kert és az épület egy egységes látványt és életteret fog biztosítani számunkra. A kert funkciói kapcsolódjanak az épületrészekhez. Vegyük figyelembe azonban, hogy a kertben minden tevékenységhez nagyobb teret igénylünk, ne zsúfoljuk tele funkciókkal. A volt zártkerti és majorsági területeken törekedjünk az egykori használat megidézésére. Ha módunk és kedvünk van hozzá, alakítsunk ki haszonkertet, ahol gyümölcsöt, zöldséget is termeszthetünk.

A garázst lehetőleg az épületben alakítsuk ki, hogy több hely maradjon a kertben, és ne terhelje a táj látványát egy újabb építmény. Az oldalkertben pergola kialakításával oldhatjuk meg az autó elhelyezését. Anyaga fém vagy favázas legyen. Kerüljük a túlzottan hangsúlyos, nehéz szerkezeti kialakítást. Alkalmazásukkal könnyebbé válik a falak karbantartása. Kialakításuk harmonizáljon az épület színeivel, formavilágával.

Lehetőleg könnyen felújítható, vízáteresztő burkolatot alkalmazzunk, így elkerüljük a tócsák kialakulását, és könnyebben életben tarthatjuk növényeinket. A kevéssé használt részeken dekoratív, régi téglából járófelületet és azzal megegyező anyagú szegélyeket alakíthatunk ki

ERKÉLYEK, GANGOK

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos gang. Kialakítására, elhelyezkedésére is számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges. A gang az a folyosószerű, fedett, félig nyitott tér, mely átmenetet képez a kert és a ház között. Nyáron kiválóan árnyékol, télen viszont megfelelő tájolás mellett nem állja útját az alacsonyan sütő napsugaraknak. Véd az esőtől, hótól, forróságtól. A településrészen található régi házak széles, oszlopos gangjai szép, követendő példák.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. Závod történeti házain, valamint régi középületein fából készült, osztott ablakokat, ajtókat használnak, gyakran fa zsalugáterekkel. Leginkább elterjedt a barna, esetleg zöld színek alkalmazása. Jellemző az ablakok faragott díszítése a vízszintes osztásban. Az épületek ablakai inkább álló arányúak. A jellegzetes formájú oromzati padlásablak használata a mai épületeknek esztétikus megjelenést biztosít. Rendkívül értékes, védelemre és átüteltésre javasolt a gandok bejárata feletti színes síküvegezésű bevilágító.

Új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, de fa mintázatú, vagy fegyverzetű, víztiszta síküvegezésű, osztott ablakok beépítése javasolt. Utcai homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugátert kialakítani, illetve redőnyszekrény csak beépített, rejtett kivitelben létesíthető, a nyílászáróval megegyező színben. A nyílászárók javasolt színe világos és középbarna, olivazöld, vagy ezek szürkével tört árnyalata. Védett épületek esetén ettől el lehet térni, annak eredeti színét megőrizni.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A régiek még tudták, hogy az utcai homlokzat az épület arca, ezért nagyon fontos, hogy mi az az arc, amit megjelenítünk. Kialakításakor törekedni kell a hagyományos egyensúlyok megtartására, a kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására. A történeti településrészeken kerülendő az utca felé a garázskapuval fordulni, javasolt inkább a garázsokba oldalról, a telken belül behajtani. Ha ezt a telek szélessége nem engedi meg, akkor a tömegalakítást érdemes úgy kivitelezni, hogy ne a garázskapu kapja a fő hangsúlyt a homlokzaton, melyen természetes (pl. fa) anyaghasználattal enyhíthetünk az ipari jellegen. A természetes anyagok - a kő, tégla, vakolt felületek, faburkolat - részesítendők előnyben. A magastető héjalása sötétebb vagy világosabb árnyalatú agyagcserép, vagy ahhoz hasonló színű betoncserép lehet.

RÉSZLETEK

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket, büszkévé teszik lakóit. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány részlet ilyen minőségben elkészítve díszítőelemként is működik, további öncélú díszítés már nem kívánkozik az épületre. Érdekes plasztikai hatás érhető el a szerkezet síkváltásaival, melyre a fa burkolat alkalmas. Az egyszerű lelambériázott, strukturálatlan felületek ugyanakkor unalmasak, végső esetben silánynak is hathatnak.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ | LIBAFAROK

MAGASSÁG

Závod prsházakat felsorakoztató településrészén a lakóházak és présházak látható részének magassága közel azonos, illeszkednek a történeti lakóházakhoz, mindegyikük földszintes. A meglévő lakóházak közé épülő új ingatlanokat hasonló magassággal kell tervezni, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek Závod jellemző utcaképébe.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Závod libafarki részén az ingatlanok tetőhajlásszöge közel azonos, jellemzően 40-45 fok körüli. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Závod utcaképeibe.

TETŐFORMA

A településrészen lévő családi házak tetőformája egyszerű, általában kontyolás nélküli nyeregtető. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével kell ehhez illeszkedni. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló utcakép, úgy oda nem javasolt tördelt tetőformájú épület tervezése, hanem a szomszédokhoz hasonló tömegű és tetőformájú ház.

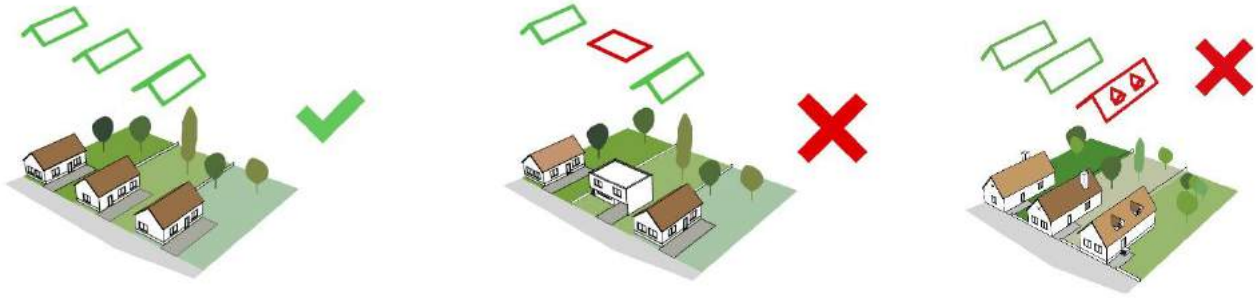

TELEPÍTÉS

Závod szinte teljes területén oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges családi ház jellemző, előkert megtartásával, ezért az indokolatlanul nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A házakhoz közvetlenül kapcsolódó a gazdasági épület az utcára merőleges tetőgerincű legyen, a jelenlegi településképhez illeszkedően kialakítva.

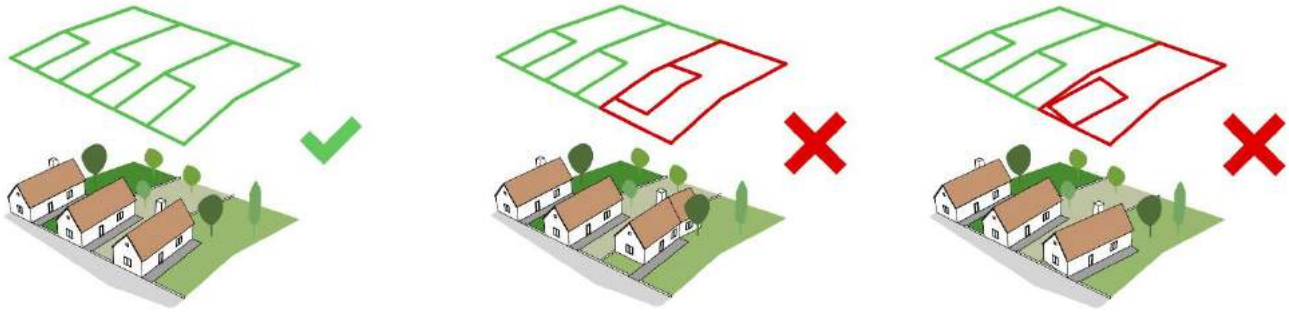

TEREPALAKÍTÁS

Závod Libafarok településrésze enyhén lejtős területen fekszik, ezért a családi házak építésénél lejtős telekre kell számítani. Nem elfogadható az épület földbevájása, mert az így kialakuló mélyedésben az esővíz összegyűlik, a kert rosszul használható, az épület megközelíthetősége is nehézkes. Ugyanezen okokból nem elfogadható az épület teljes kiemelése sem, mivel így a ház feltűnő platóra kerül, kiemelkedve a szomszédai közül.
Jó megoldás a terepalakításnál a ház részleges bevágása, hiszen az így kitermelt földdel kevés mozgatással feltölthető a telek egyenesre. Kiváló, ha a ház a terepbe illeszkedve épül, minimális földmunkával.

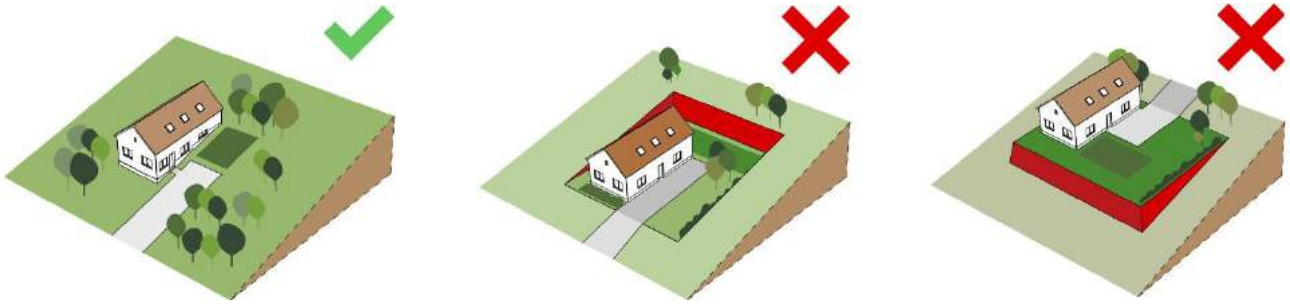

KERÍTÉSEK

Kerítések terén is beszélhetünk hagyományosan alkalmazott anyagokról vagy formákról, ami Závod esetében a tégla és fa, illetve kerítések kombináció. A kerítések kialakítása során bátran dolgozzunk a lakóépületünknél is alkalmazott anyagokkal, színekkel: így méginkább harmonikusabb, egységesebb hatást érhetünk el. A kertkapu kialakításakor hangsúlyozzuk a belépés helyét, de kerüljük a túlzottan hivalkodó bejárati kialakítást.

Závod egészén az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak. Barátságosabbá teszük a fém kerítések látványát, ha a kerítés mögött laza növényzetet helyezünk el.

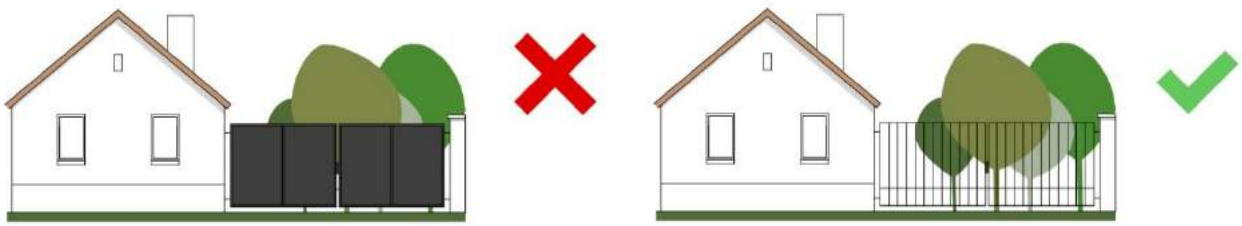

SZÍNEK

Závod történeti épületeinek szín- és anyaghasználata igen változatos, mégis némi egymáshoz való illeszkedés fedezhető fel. A lakóházak többsége a törtfehér, sárgás, esetleg téglaarchitektúrájú homlokzattal rendelkezik. A lábazat színe sötétebb, gyakran vöröses-barnás, esetleg terméskővel vagy téglával burkolt, míg a vakolatdíszek kontrasztosak. A gazdasági épületek többsége vakolatlan nyerstégla felületű, vagy színesre meszelt, színes nyílás-keretezésekkel.

Závod egészén a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott, törtfehér vagy pasztell színek alkalmazásával. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, mint például rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

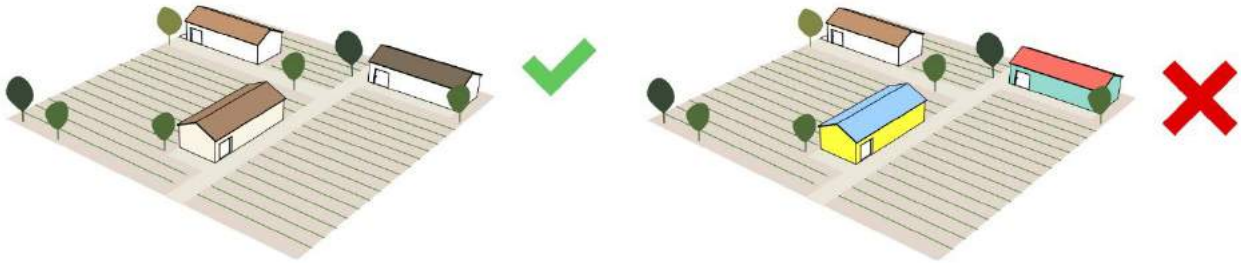

KERTEK

Ezen a településrészen is fontos, hogy az épületek harmonikusan illeszkedjenek a tájba. A megfelelő telepítésen és terepalakításon túl ügyeljünk arra, hogy lehetőség szerint megfelelő természetes hátteret, környezetet adjunk az épületnek. Így otthonunk olyan lesz, mintha már rég ott állna, emellett a kertben és az épületben tartózkodás is kellemesebbé válik. A tájba illesztett épület nem hivalkodik, hasznosítja a fák szélvédelmét, árnyékolását is. A kert legyen bensőséges kialakítású. Vonzóbb a látvány, ha nem tárul fel pőrén az épület és a kert minden részlete. Az épületet részlegesen takarjuk növényekkel, amelyek kiemelik annak szépségét, kontrasztosabbá téve az emberi alkotást.

Az épület tájba illesztését a megfelelő építési hely megválasztása mellett nagyban segíthetjük a meglévő növényzet megtartásával. A telek rendezésekor tartsunk, védjünk meg annyi növényt, amennyit lehet! A csupasz telekre telepített növények csak sok év után nyújtanak kedvező látványt, barátságos környezetet. Egy megmentett fa alá épített télikertnél például nem kell éveket várni, mire használhatóvá válik ez az átmeneti tér, mivel a fa hűs árnyékot vet rá, télen viszont átengedi a melengető napsugarakat.

A kert használatát, „helyiségeit" is ugyanúgy meg kell tervezni, akár az épületét. Az újonnan kialakított építési telkeken a tervezés különösen fontos. Lehetőség szerint terveztessük meg kertünket szakemberrel. A kert tervezését az épülettervezéssel egy időben kezdjük meg, hogy az ideális megoldást megtalálhassuk. Így a kert és az épület egy egységes látványt és életteret fog biztosítani számunkra. A kert funkciói kapcsolódjanak az épületrészekhez. Vegyük figyelembe azonban, hogy a kertben minden tevékenységhez nagyobb teret igénylünk, ne zsúfoljuk tele funkciókkal. A volt zártkerti és majorsági területeken törekedjünk az egykori használat megidézésére. Ha módunk és kedvünk van hozzá, alakítsunk ki haszonkertet, ahol gyümölcsöt, zöldséget is termeszthetünk.

A garázst lehetőleg az épületben alakítsuk ki, hogy több hely maradjon a kertben, és ne terhelje a táj látványát egy újabb építmény. Az oldalkertben pergola kialakításával oldhatjuk meg az autó elhelyezését. Anyaga fém vagy favázas legyen. Kerüljük a túlzottan hangsúlyos, nehéz szerkezeti kialakítást. Alkalmazásukkal könnyebbé válik a falak karbantartása. Kialakításuk harmonizáljon az épület színeivel, formavilágával.

Lehetőleg könnyen felújítható, vízáteresztő burkolatot alkalmazzunk, így elkerüljük a tócsák kialakulását, és könnyebben életben tarthatjuk növényeinket. A kevéssé használt részeken dekoratív, régi téglából járófelületet és azzal megegyező anyagú szegélyeket alakíthatunk ki

ERKÉLYEK, GANGOK

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos gang. Kialakítására, elhelyezkedésére is számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges. A gang az a folyosószerű, fedett, félig nyitott tér, mely átmenetet képez a kert és a ház között. Nyáron kiválóan árnyékol, télen viszont megfelelő tájolás mellett nem állja útját az alacsonyan sütő napsugaraknak. Véd az esőtől, hótól, forróságtól. A településrészen található régi házak oszlopos gangjai szép, követendő példák.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. Závod történeti házain, valamint régi középületein fából készült, osztott ablakokat, ajtókat használnak, gyakran fa zsalugáterekkel. Leginkább elterjedt a barna, esetleg zöld színek alkalmazása. Jellemző az ablakok faragott díszítése a vízszintes osztásban. Az épületek ablakai inkább álló arányúak. A jellegzetes formájú oromzati padlásablak használata a mai épületeknek esztétikus megjelenést biztosít.

Új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, de fa mintázatú, vagy fegyverzetű, víztiszta síküvegezésű, osztott ablakok beépítése javasolt. Utcai homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugátert kialakítani, illetve redőnyszekrény csak beépített, rejtett kivitelben létesíthető, a nyílászáróval megegyező színben. A nyílászárók javasolt színe világos és középbarna, olivazöld, vagy ezek szürkével tört árnyalata. Védett épületek esetén ettől el lehet térni, annak eredeti színét megőrizni.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A régiek még tudták, hogy az utcai homlokzat az épület arca, ezért nagyon fontos, hogy mi az az arc, amit megjelenítünk. Kialakításakor törekedni kell a hagyományos egyensúlyok megtartására, a kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására. A történeti településrészeken kerülendő az utca felé a garázskapuval fordulni, javasolt inkább a garázsokba oldalról, a telken belül behajtani. Ha ezt a telek szélessége nem engedi meg, akkor a tömegalakítást érdemes úgy kivitelezni, hogy ne a garázskapu kapja a fő hangsúlyt a homlokzaton, melyen természetes (pl. fa) anyaghasználattal enyhíthetünk az ipari jellegen. A természetes anyagok - a kő, tégla, vakolt felületek, faburkolat - részesítendők előnyben. A magastető héjalása sötétebb vagy világosabb árnyalatú agyagcserép, vagy ahhoz hasonló színű betoncserép lehet.

RÉSZLETEK

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket, büszkévé teszik lakóit. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány részlet ilyen minőségben elkészítve díszítőelemként is működik, további öncélú díszítés már nem kívánkozik az épületre. Érdekes plasztikai hatás érhető el a szerkezet síkváltásaival, melyre a fa burkolat alkalmas. Az egyszerű lelambériázott, strukturálatlan felületek ugyanakkor unalmasak, végső esetben silánynak is hathatnak.

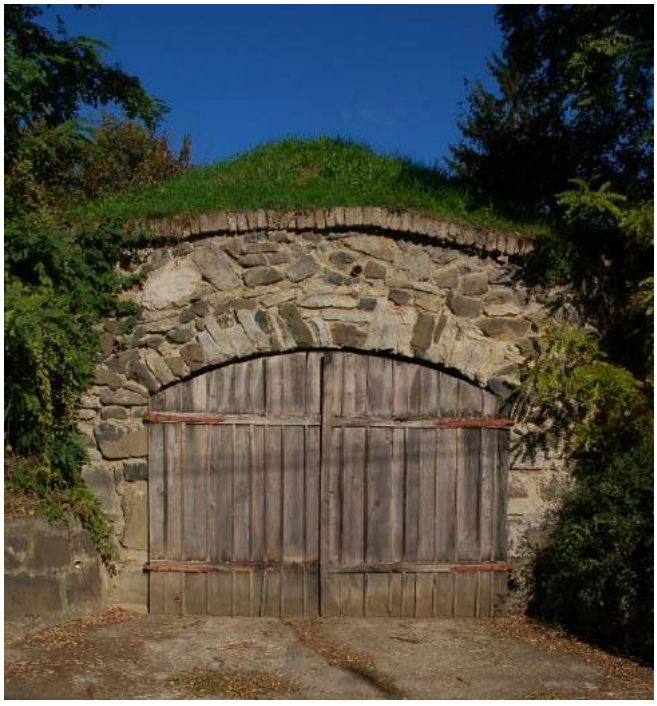

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ | SZŐLŐHEGY

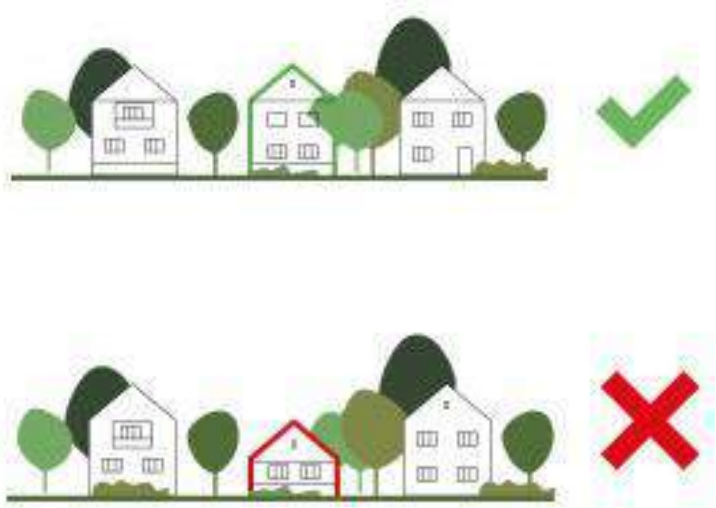

MAGASSÁG

Závod újabb, átalakuló településrészén a lakóházak magassága közel azonos, földzint +1 emeletesek. A meglévő lakóházak közé épülő új ingatlanokat hasonló magassággal kell tervezni, mint környezetüket, de a túl magas házak nem illeszkednek Závod jellemző utcaképébe.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Závod újabb településrészén a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos, jellemzően 35-40 fok körüli. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Závod utcaképeibe.

TETŐFORMA

A településrészen lévő családi házak tetőformája egyszerű, általában kontyolás nélküli nyeregtető. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével kell ehhez illeszkedni. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy magastetős házakból álló utcakép, úgy oda nem javasolt lapostetős épület tervezése, hanem a szomszédokhoz hasonló tömegű és tetőformájú ház.

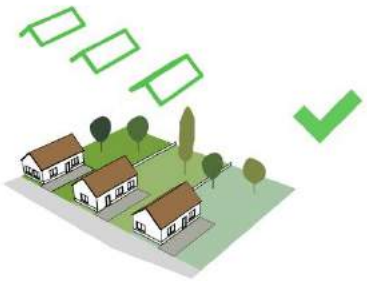

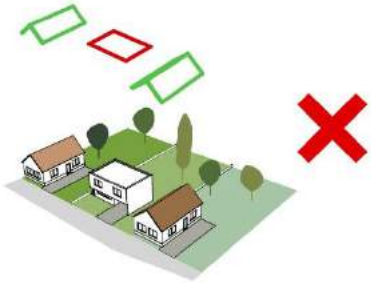

TELEPÍTÉS

Závod ezen részén a szabadonálló beépítés jellemző, a telken belüli elhelyezkedése az utcával párhuzamos tetőgerinccű családi ház jellemző, előkert megtartásával, ezért az indokolatlanul nagy mértékben hátrahúzott vagy utcafrontra épített családi ház építése nem javasolt. A házakhoz közvetlenül kapcsolódó a gazdasági épület az utcával párhuzamos tetőgerincű legyen, a jelenlegi településképhez illeszkedően kialakítva.

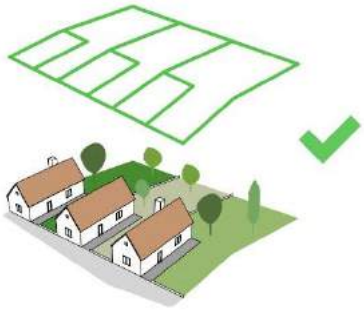

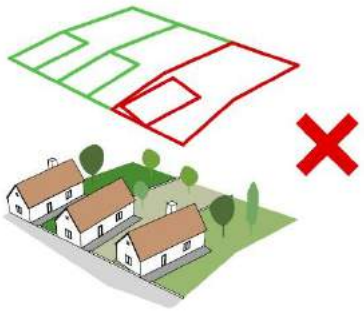

TEREPALAKÍTÁS

Závod kialakítandó településrésze lejtős területen fekszik, ezért a családi házak építésénél lejtős telekre kell számítani. Nem elfogadható az épület földbevájása, mert az így kialakuló mélyedésben az esővíz összegyűlik, a kert rosszul használható, az épület megközelíthetősége is nehézkes. Ugyanezen okokból nem elfogadható az épület teljes kiemelése sem, mivel így a ház feltűnő platóra kerül, kiemelkedve a szomszédai közül.
Jó megoldás a terepalakításnál a ház részleges bevágása, hiszen az így kitermelt földdel kevés mozgatással feltölthető a telek egyenesre. Kiváló, ha a ház a terepbe illeszkedve épül, minimális földmunkával.

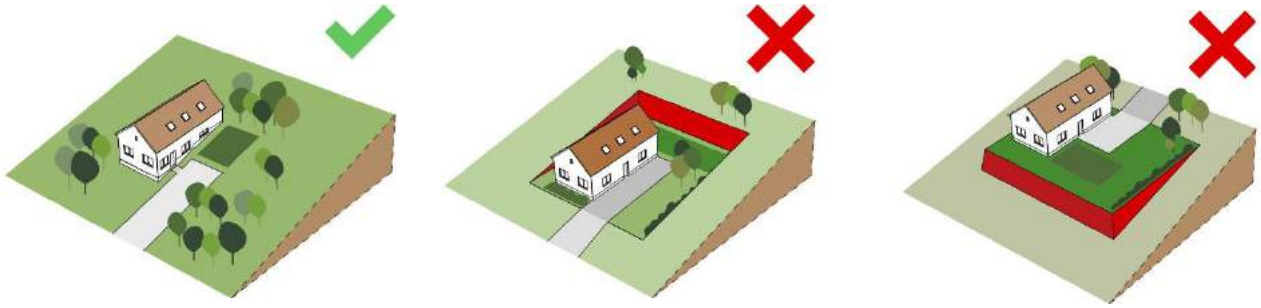

KERÍTÉSEK

Kerítések terén is beszélhetünk hagyományosan alkalmazott anyagokról vagy formákról -Závod esetében ezek a tégla, fa és fém kerítésnek. A kerítések kialakítása során bátran dolgozzunk a lakóépületünknél is alkalmazott anyagokkal, színekkel: így méginkább harmonikusabb, egységesebb hatást érhetünk el. A kertkapu kialakításakor hangsúlyozzuk a belépés helyét, de kerüljük a túlzottan hivalkodó bejárati kialakítást.

Závod egészén az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak. Barátságosabbá teszük a fém kerítések látványát, ha a kerítés mögött laza növényzetet helyezünk el.

SZÍNEK

Závod épületeinek szín- és anyaghasználata igen változatos, mégis némi egymáshoz való illeszkedés fedezhető fel. A lakóházak többsége a sárgás, esetleg zöldes árnyalatú, vagy fehér homlokzattal rendelkezik. A lábazat színe sötétebb, gyakran vöröses-barnás, esetleg terméskővel burkolt, míg a vakolatdíszek kontrasztosak. A gazdasági épületek többsége vakolatlan nyerstégla felületű, vagy színesre meszelt, színes nyílás-keretezésekkel.

Závod egészén a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, mint például rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

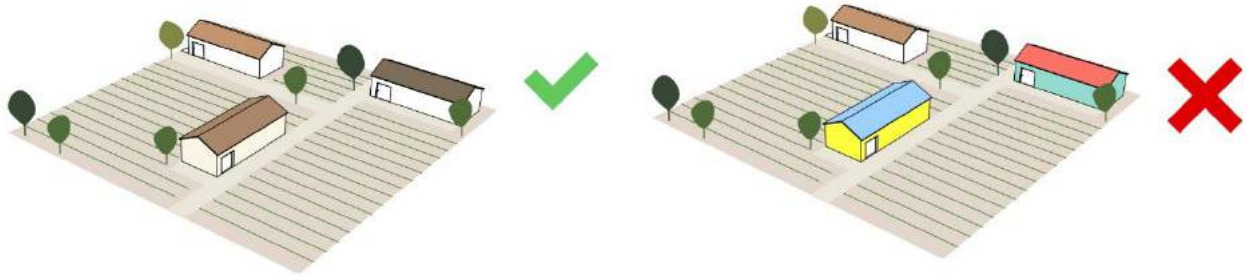

KERTEK

Az újabb, átalakuló településrészen is fontos, hogy az épületek harmonikusan illeszkedjenek a tájba. A megfelelő telepítésen és terepalakításon túl ügyeljünk arra, hogy lehetőség szerint megfelelő természetes hátteret, környezetet adjunk az épületnek. Így otthonunk olyan lesz, mintha már rég ott állna, emellett a kertben és az épületben tartózkodás is kellemesebbé válik. A tájba illesztett épület nem hivalkodik, hasznosítja a fák szélvédelmét, árnyékolását is. A kert legyen bensőséges kialakítású. Vonzóbb a látvány, ha nem tárul fel pőrén az épület és a kert minden részlete. Az épületet részlegesen takarjuk növényekkel, amelyek kiemelik annak szépségét, kontrasztosabbá téve az emberi alkotást.

Az épület tájba illesztését a megfelelő építési hely megválasztása mellett nagyban segíthetjük a meglévő növényzet megtartásával. A telek rendezésekor tartsunk, védjünk meg annyi növényt, amennyit lehet! A csupasz telekre telepített növények csak sok év után nyújtanak kedvező látványt, barátságos környezetet. Egy megmentett fa alá épített télikertnél például nem kell éveket várni, mire használhatóvá válik ez az átmeneti tér, mivel a fa hűs árnyékot vet rá, télen viszont átengedi a melengető napsugarakat.

A kert használatát, „helyiségeit" is ugyanúgy meg kell tervezni, akár az épületét. Az újonnan kialakított építési telkeken a tervezés különösen fontos. Lehetőség szerint terveztessük meg kertünket szakemberrel. A kert tervezését az épülettervezéssel egy időben kezdjük meg, hogy az ideális megoldást megtalálhassuk. Így a kert és az épület egy egységes látványt és életteret fog biztosítani számunkra. A kert funkciói kapcsolódjanak az épületrészekhez. Vegyük figyelembe azonban, hogy a kertben minden tevékenységhez nagyobb teret igénylünk, ne zsúfoljuk tele funkciókkal. A volt zártkerti és majorsági területeken törekedjünk az egykori használat megidézésére. Ha módunk és kedvünk van hozzá, alakítsunk ki haszonkertet, ahol gyümölcsöt, zöldséget is termeszthetünk.

A garázst lehetőleg az épületben alakítsuk ki, hogy több hely maradjon a kertben, és ne terhelje a táj látványát egy újabb építmény. Az oldalkertben pergola kialakításával oldhatjuk meg az autó elhelyezését. Anyaga fém vagy favázas legyen. Kerüljük a túlzottan hangsúlyos, nehéz szerkezeti kialakítást. Alkalmazásukkal könnyebbé válik a falak karbantartása. Kialakításuk harmonizáljon az épület színeivel, formavilágával.

Lehetőleg könnyen felújítható, vízáteresztő burkolatot alkalmazzunk, így elkerüljük a tócsák kialakulását, és könnyebben életben tarthatjuk növényeinket. A kevéssé használt részeken dekoratív, régi téglából járófelületet és azzal megegyező anyagú szegélyeket alakíthatunk ki

ERKÉLYEK, GANGOK

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos gang. Kialakítására, elhelyezkedésére is számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges. A gang az a folyosószerű, fedett, félig nyitott tér, mely átmenetet képez a kert és a ház között. Nyáron kiválóan árnyékol, télen viszont megfelelő tájolás mellett nem állja útját az alacsonyan sütő napsugaraknak. Véd az esőtől, hótól, forróságtól. A településrészen található régi házak oszlopos gangjai szép, követendő példák. Ugyanakkor a már meglévő épületeken az erkélyek megléte figyelhető meg az emeleti szinten. Annak átvétele szintén jó megoldás lehet.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. Új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, de fa mintázatú, vagy fegyverzetű, víztiszta síküvegezésű, osztott ablakok beépítése javasolt. Utcai homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugátert kialakítani, illetve redőnyszekrény csak beépített, rejtett kivitelben létesíthető, a nyílászáróval megegyező színben. A nyílászárók javasolt színe világos és középbarna, olivazöld, vagy ezek szürkével tört árnyalata.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A régiek még tudták, hogy az utcai homlokzat az épület arca, ezért nagyon fontos, hogy mi az az arc, amit megjelenítünk. Kialakításakor törekedni kell a hagyományos egyensúlyok megtartására, a kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására. A történeti településrészeken kerülendő az utca felé a garázskapuval fordulni, javasolt inkább a garázsokba oldalról, a telken belül behajtani. Ha ezt a telek szélessége nem engedi meg, akkor a tömegalakítást érdemes úgy kivitelezni, hogy ne a garázskapu kapja a fő hangsúlyt a homlokzaton, melyen természetes (pl. fa) anyaghasználattal enyhíthetünk az ipari jellegen. A természetes anyagok - a kő, tégla, vakolt felületek, faburkolat - részesítendők előnyben. A magastető héjalása sötétebb vagy világosabb árnyalatú agyagcserép, vagy ahhoz hasonló színű betoncserép lehet.

RÉSZLETEK

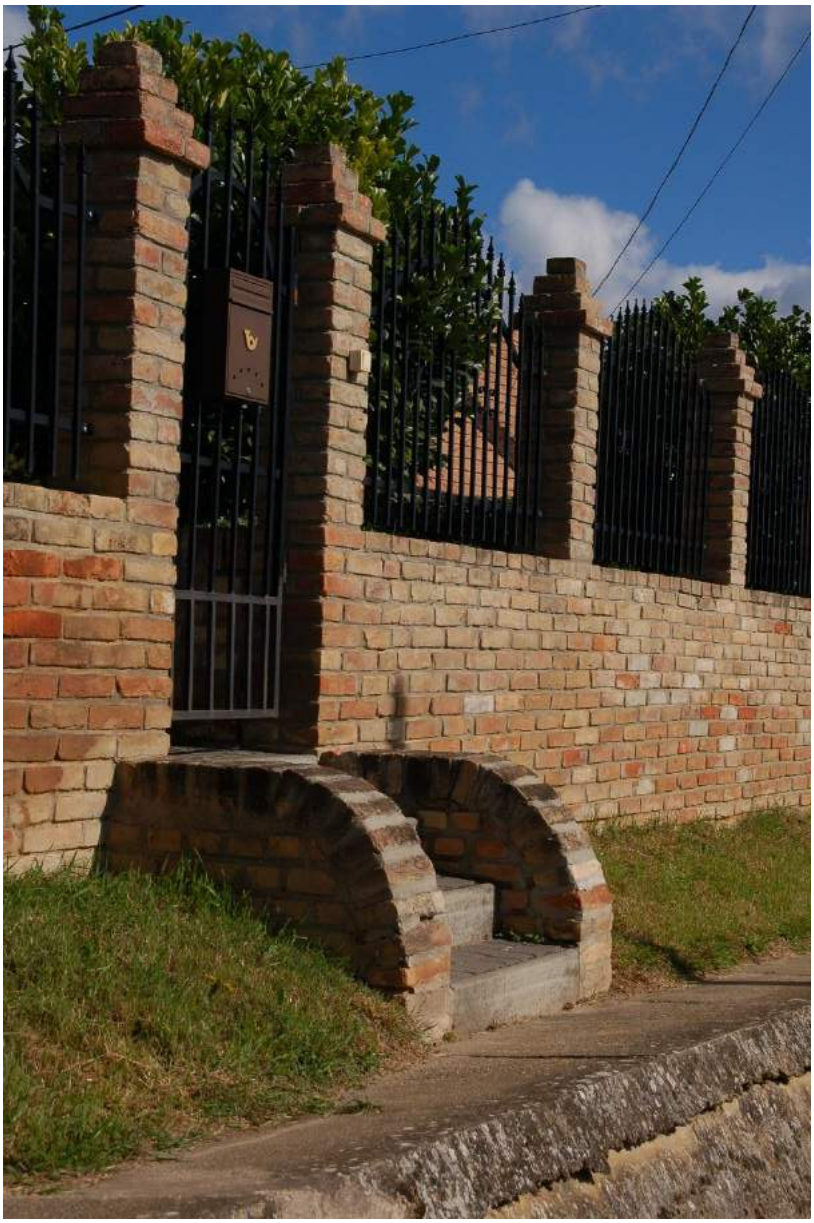

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket, büszkévé teszik lakóit. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány részlet ilyen minőségben elkészítve díszítőelemként is működik, további öncélú díszítés már nem kívánkozik az épületre. Érdekes plasztikai hatás érhető el a szerkezet síkváltásaival, melyre a fa burkolat alkalmas. Az egyszerű lelambériázott, strukturálatlan felületek ugyanakkor unalmasak, végső esetben silánynak is hathatnak.

6

MAI PÉLDÁK

Ezen az épületen az arányos homlokzatszerkesztés és a természetes anyaghasználat a kiemelendő. A különböző struktúrájú és árnyalatú vakolt falfelületek izgalmas homlokzati felületeket hoznak létre. A ház fa bukorlatai a kerítés anyagában is visszaköszön.

A kortárs, igényes épületek fontos hangulatteremtő elemei településüknek. Jelzik, hogy lakói haladnak a korral, szeretik és használják az újdonságokat, támogatják a megújuló generációk helyben maradását. A hagyományos és a modern ilyen együttélése teszi a települést élő és élhető hellyé minden lakója számára.

Egy felújítás, bővítés kiváló lehetőségeket rejt magában. Gyakran hosszú idő és sok megtakarítás után válunk csak képessé, hogy otthonunkat szebb, takarékosabb, élhetőbb hellyé varázsoljuk. Fontos tehát, hogy ezek során is törekedjünk a minőségi anyaghasználatra, a megmenthető és átörökíthető értékek megőrzésére és értéknövelő továbbfejlesztésére, hisz magunknak építünk és hosszú időre tesszük azt. Kezeljük épületünket tárgy, vagy befektetés helyett elsősorban otthonként.

7
UTCÁK, TEREK

Ha az utcákon végigsétálunk, megfigyelhetjük a település egészére jellemző oldalhatáron álló beépítési módot. A közterületek tervezésekor is alkalmazkodjunk a meglévő adottságokhoz, utcakeresztmetszethez, jellemző homlokzatmagasságokhoz, tetőformákhoz. Érdemes tekintettel lenni környezetünkre, hogy ne alakuljon ki zavaros utca- és településkép. Éljünk a lehetőséggel, tegyük még szebbé településünket!

A virágos, zöld utcák, gondozott terek nagyon fontos hozzátartozói az élhető, barátságos és esztétikus településnek. Javasolt a légvezetékek és a csapadékvíz-csatorna föld alá helyezése, így lehetőség nyílik zöldsáv létrehozására, akár középmagas cserjék vagy fák telepítésével. Az utak találkozásánál és az emlékhelyeknél kisebb teresedések alakultak ki, melyek körüli növényzet gazdagításáról, virágosításáról gondoskodni érdemes a kellemesebb környezet elérésének érdekében. Ide lehetőség szerint szárazságtűrő, tájba illő növényeket, illetve az öntözési lehetőség biztosítását javasoljuk.

8

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Az utcaképhez a hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégérek is ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy a növényzet. De hogyan hirdessük portékánkat, szolgáltatásunkat úgy, hogy az ne legyen meghökkentő? Hiszen elsősorban a figyelemfelkeltés a célunk, és nem a járókelők rosszallásának kiváltása. A hirdetés lényege a tájékoztatás, amelyet utcaképbe illően is megtehetünk. Ha lehetőségünk van egy szebb utcakép, településkép megteremtésére, miért ne élnénk a lehetőséggel?

Závod történeti településrészén reklámhordozó nem helyezhető el. Cégér, cégtábla elhelyezésekor elengedhetetlen, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához. A település egyéb területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat. A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámhordozók elhelyezése nem indokolt, és nem javasolt. Újabb felszíni infrastruktúra-hálózatok elhelyezése szintén nem javasolt, s a meglévőek föld alá helyezése tisztább utcaképet eredményezne.

9
IMPRESSZUM

ZÁVOD KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZA TA

http://www.zavod.hu/

zavodionk@gmail.com

7182 Závod, Új u. 13.

Telefon: +36 20/576-1346

Polgármester: László Attila

FŐÉPÍTÉSZ

Csernyus Lőrinc

http://www.csernyus.hu/

csernyus61@gmail.com

KÉSZÍTŐK:

Berta Lilla, Váradi Balázs

blilla991@gmail.com

varadixbalazs@gmail.com

Forrás:

[1] Országépítő folyóirat, 2015 évfolyam, 03 kiadvány, Szász Gábor: Örökségvédelem felsőfokon, Závod

Závod Önkormányzatának Hivatalos Weboldala

http://www.nemzetijelkepek.hu/

Szita László: A lutheránus németség bevándorlása és településtörténete Tolna megyében a XVIII. Században

A magyarázó ábrák a Lechner Tudásközpont által rendelkezésre bocsájtott grafikák.

A térképek a hatályos HÉSZ tervmellékletei alapján készültek.

Mai példák: Triskell Kft: családi házak, Devecser; Borbás Péter: családi ház, Szentendre; Dénes György: családi ház részlete, Káli-medence; Vékony Péter: tanya, Bugyi

Závod, 2018.